

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Bizalmatlanság és elnapolás.

(—a) Már-már úgy látszott, hogy a kormány programja felett megindult képviselőházi vita elposványosodik s a kormány a bizalmatlansági szavazatot csak nagyon későn kapja meg, — de a vita ötödik napja váratlanul meghozta annak végét s ezzel a bizalmatlansági szavazatot a kormánynak és a két hónapos elnapolást a parlamentnek.

E két rendkívül fontos politikai esemény előre látható volt. Meglepetést csak az képezett, hogy ez már ma bekövetkezett. Még vagy husz szónok volt ugyanis feliratkozva a vitához; de Andrassy és Justh, a két pártvezér, akiknek pártjához a feliratkozott szónokok tartoztak, közös megállapodással töröltette őket s így következett be a szavazás, mely óriási többséggel bizalmatlanságot hozott Khuen-Héderváry gróf kormányának. Nehogy azonban azt gondolhassa a miniszterelnök, hogy akik nem szavazták meg a bizalmatlansági indítványt, azok biznak benne: Andrassyék kifejezetten bele tették indítványukba, hogy nincs okuk a bizalomra iránta. Így aztán nem találhatván párt és ember a képviselőházban, akik támogatni hajlandók lennének Khuen-Héderváry kormányát, kénytelen volt

királyi kéziratral elnapolni a parlament ülését.

Ex-lexben, törvényen kívüli állapotban együtt kell lennie az országgyűlésnek, ez az elnapolás tehát ellenkezik törvényeinkkel. Ezt nyomban ki is fejtették a pártok vezérei s még Andrassy sem zárkozhatott el ennek elismerése elől. De a két függetlenségi párt ennek konstatálásánál tovább is ment, — levonták a következtetéseket belőle minden irányban.

Egy a képviselőház bizalmatlansági szavazatával megbénított kormány ex-lexben nem szedhet adót és ujoncot, — ez ellen már Khuen-Héderváry sem tehet semmit. De a függetlenségi pártok óvást emeltek más ellen is.

Tiltakoztak az ellen, hogy a közös költségek meg nem szavazott rátaját és az annexiós költségeket Bécsbe szállítsa; — hogy a román kereskedelmi szerződést rendeletileg életbe léptesse és hogy a bosnyák szerződést a parlament közreműködése nélkül effektuálja.

Andrassy az ex-lexben való elnapolást törvénytelennek tartja ugyan, de reményli, hogy a kormány iparkodni fog szanálni, reparálni a törvényteleniséget.

Erre pedig csak egy mód van: tö-

rekedni arra, hogy a parlamentben többséget szerezzen.

Hát ezt meg is fogja tenni a kormány. Erre nem nagyon kell biztatni.

Az új pártalakulás lenne ennek elérésére az egyik mód. Ennek kulcsa azonban nem annyira Khuen-Héderváry kezeiben van mint Andrassyéban és Tiszáéban. Ha Khuen nem fogadja el a választói jog reformjára Andrassy és Tisza feltételeit, akkor ő rajta nem sokat segít az új pártalakulás.

Khuen Héderváry gróf mindenesetre fog törekedni arra, hogy keresse a meg egyezést Andrassyékkal és Tiszáékkal, de emellett még inkább fog iparkodni előkészíteni az új választásokat. Az a két hónap, amit az elnapolással nyert a kormány, éppen jó lesz erre.

A főispánokat kicserélni, a pártkereketeit a kerületekben megalakítani, a jelölteket kikeresni, egy kis törvényes választási költségre is szert tenni stb., stb. — minderre idő kell. Két hónap is elég.

De hát az első elnapolás után jöhet csakhamar a második. Aztán meg az országgyűlés feloszlásától a választások elrendeléséig is eltelik jó másfél hónap, azalatt is lehet folytatni a készülődést. Május végére majd csak kinyílik az idő,

„TISZÁNTÚL” TÁROZÁJA.

Az örökbefogadó.

(Franciából.)

A reggeli lapok azzal kürtölték tele a világot, hogy az amerikai nagysorsjáték főnyereményét: egy millió kétszáz ezer frankot Clarisse Bourdois kisasszony, divatárusnő nyerte meg, egyetlen sorsjeggyel.

Most az egyszer zengedezte kórusban az egész sajtó — tapintatosan viselkedett a véletlen szerencse: A főnyereményt Clarisse kisasszony nyerte meg, csinos fiatal szegény leány, aki teljesen a maga emberségéből lett az, ami; Bourdois kisasszony tehát egyedül a saját jó izlésének köszönheti, hogy egy másodrendű divatkereskedésben elég jó állása van, meg hogy — ami éppen nem rosszabbítja a helyzetét — igen csinos és szeretetreméltó a kicsike.

Bourdois mamának, az eddig oly jelentéktelen asszonynak olcsó szőnyegekkel, japáni csecsebecsékkel s más gyöngéd emlékekkel

töldecomázott kis szobájába öntöttek a levelet, táviratokat, virágokat, jókívánságokat, házassági ajánlatokat, prospektusokat és mintagyűjteményeket, ami annak a bizonyossága, hogy a párisiak nagyon is élémeselek. Clarisse meg a szerencsés nyereség boldogító érzetében éppen arra határozta már magát, hogy néhány napra talusi magányba vonul vissza, amikor valaki erősen kopogott az ajtaján és ő lemondóan állt föl:

— Igen... tudom már: megint a tüdőbetegeknek gyűjtnek!...

Ezzel kinyitja az ajtót és meglepődik, amit egy öszetöporított kis öreg emberrel találja magát szembe, aki kezében fekete kalapot tartott, melynek fehér seiyem béésén kis, aranyozott korona ékeskedett; nyakkendőjébe címer pajzsot ábrázoló arany tű volt szurva; kisujján címeres pecsétgyűrű ragyogott s megjelenése a szó szoros értelmében előkelő és impozáns lett volna, ha kellemtelen patréleumszagot nem terjesztett volna. Belépett a szobába s Clarisse már abban a pillanatban tisztában volt vele, honnan származik ez az erős szag; ennek az ősmemes látogatónak az össze-vissza fésült kópás fejét elakarni akaró ritka hajából áradt a kellemetlen szag.

— Clarisse Bourdois kisasszonyhoz van szerencsém? — kérdezte a hajókannasragu emberke rendkívül nyájasan és választékos modorral... Engedje meg, kérem, hogy bemutatkozzam: Le Goupil de la Renardiére báró vagyok. Ezzel — tette hozzá a szagos ur — mintha csak azt mondanám, hogy egyike vagyok a legrégebbi nemeseknek. A Le Goupilok ugyanis még Louis le Hutin királytól kapták nemességüket. Az erre vonatkozó okmányaim mind megvannak.

— Megtudhatnám már végre uram?... A kis ember udvariasan kelt fel ültéből s így válaszolt:

— Pompás ajánlattal jöttem kegyedhez, kisasszony, főleg a saját érdekében, mert a lapokból tudomásomra jutott fényes szerencséje. Kegyed Zenaide Bourdois anyának és egy teljesen ismeretlen apának a gyermeke.

— Hogyan? Ön a rendőrség embere? Jól! Hát miért nem szól, hogy mennyit kell fizetnem? — kiáltott fel Clarisse.

— Nyugodjék meg, ilyesmiről szó sincs és figyeljen ide.

Mindaddig, amíg egyszerű kis divatárusnő volt kegyed, egyáltalán nem feszélyezte az,

Legjobban ajánlható az uri közönségnek ruhabszerzésre.

MITTEILER EDE

ANGOL DIVAT FÉRFISZABÓ-CÉG

Szövetek méterenként nálam a egloicsobb gyári árban szerezhetők be.

Nagyvárad,
 Rákóczi-ut
 (Uri kaszinó épület)
 Telefon 520.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít férfi-öltönyöket s minden e szakba vágó ruhaneműket. — Női costümöket valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

melyben az urnák elé lehet szólítani a nemzet fiait.

Hát ha csak ezután epekedik a miniszterelnök — ám próbálja meg. A felelet, melyet a nemzet adni fog, elég világos lesz. Ebben nem kételkedhetik senki sem.

Csak egyszer azt érnék már el, hogy mikor a király nevében ítéletre hívják fel a nemzetet, adnának is valamit reá és hajtának végre a nemzet által hozott ítéletet. Az lenne még csak egyszer az ítélet, ha ezzel a tudattal járulhatnának a nemzet fiai a választási urnák elé!

Március 24. Mint országgyűlési rovatunkban olvasható *Khuen-Hederváry* gróf miniszterelnök királyi kéziratával *március 24-ig* napoltatva el a parlament üléseit. Tapintatlan választás. Ha megnézte volna a kalendáriumot, alig tette volna. Mert azt csak nem tételezhajjuk fel róla, hogy ezzel is bántani akarta volna a keresztényeket. Március 24. Nagycsütörtökre esik. A kereszténység e legszentebb napjait csak nem akarja profanizálni botrányos parlamenti heccekkel? Az a nagyhét esetleg kálváriája lehet a magyar alkotmányosságnak; de nem esünk kétségbe akkor sem, mert Nagy péntekre következik Husvét, a Kálváriára a — feltámadás.

Hederváry és a közös külügyminiszter. Tegnap este az a hír volt elterjedve Hederváry felől, hogy összekülönbözött a közös külügyminiszterrel. Erre vonatkozólag Hederváry a következőket mondta:

— Az a hír, hogy én a miatt különböztem össze a közös külügyminiszterrel, mert ő azt ajánlotta az uralkodónak, hogy bizza a tárgyalásokat a koalícióra, nem felel meg a valóságnak, mert ha azt tette volna, úgy egy állásponton lettünk volna.

hogy nincsen apja. Most azonban, hogy nagy vagyona révén egy egész új világ kapui nyílnak meg majd előtte: sajnosan fogja tapasztalni, hogy ez a kis függelék nagyon is szükséges. A mai demokrata korszakban mindenki azt fogja mondani: Erről a kis Bourdois-leányról senki sem tudja, honét származik! Már pedig ennek a kártékony hatása a tudakozódásoknál, a férjhez menéseknél és sok más dolognál is érezhető lesz: majd meglátja. Bizonyos vagyok benne, hogy kegyed ambíciózus leány, mert hiszen melyik nő ne volna az, ha fiatal, csinos és gazdag? Nos hát, kisasszony, épp azért jöttem kegyedhez a jó ajánlattal, hogy avatatlan ügynökök közvetítését elkerülhesse: nekem gyermekem nincs, kegyednek meg apja nincsen. Kegyednek nincs neve, nekem van, még pedig ősi. Csak egyetlen szavába kerül s én elmegyek a községházra, ott az illetékes közegek előtt nyilatkozni fogok, kegyedet örökbe fogadom s kegyed már ma estére Le Goupil de la Renardiére bárónak, a VIII. Lajos korabeli ősnemesnek a fogadott leánya lesz.

— És mennyibe kerül ez?

Le Goupil báró elámult s a guny némi árnyalatával jegyezte meg:

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 28.

Gál Sándor elnök 10 órakor nyitja meg az ülést. A jegyzőkönyv hitelesítése után jelenti az elnök, hogy *Szokoly Tamás* napirend előtt kíván felszólalni.

Szokoly afférja.

Szokoly Tamás: Tegnap a Nagy György beszéde közben elhangzott közbeszólása tévesen van bevezetve a naplóba, kéri az elnököt ennek módosítására.

Elnök: kijelenti, hogy a napló a felszólalás szerint módosítottatni fog.

Ezután áttérnek a napirendre, a Kormány bemutatkozása feletti vita folytatására. Az első szónok

Holló beszéde.

Holló Lajos: Röviden óhajt foglalkozni *Andrássy* beszédével, mert semmi értelme nincs a vita elnyújtásának. Nem tartja elfogadhatónak *Andrássy* azon kijelentését, mely szerint minden kormánynak megszavazható az imdemnitás. Mert ha imdemnitást adnak, azt nem a kormánynak, hanem az országnak adják. Ilyen alapon éppen úgy meg kellene szavazni az ujoncjavaslatot is, amely kétségtelenül javára válnék az országnak. Lehetetlen megadni az imdemnitást egy olyan kormánynak, amely iránt nem viseltünk bizalommal. (Ugy van! a Justh párton.) Sőt ha kell, felveszik újra a nemzeti ellenállás fegyverét, mert a nemzet jogainak védelméről van szó. (Éljenzés és taps a függetlenségi párton.) *Andrássy* megígérte mikor kormánynon volt, hogy nem gördit akadályokat az önálló bank felállítására és a bank felállítására szabad kezét enged az országnak. (Nagy zaj az alkotmánypárton. *Andrássy* tagadólag intget a kezével. Hát hol van a politikai következetesség. Zaj.) Most azt

látjuk, hogy egy egész politikai párt ha nem is támogatja, de tétlenül nézi az új rendszer életbelépését.

Kiáltások: Lesik a koncot! (Zaj.)

Holló Lajos: *Andrássy* tetteiben a parlamentárizmust látja veszélyeztetve. Ez fölfelé nagy biztatás lehet, hogy nem a hatalom veszélyezteti a parlamentárizmust, hanem azok, akik tegnap még ragaszkodtak az elveikhez. Sulyos szó ez nagyon. Negyon sajnálja, hogy ezek után szembe kell velük állni, pedig annak idején hozzájuk is, mint minden nemzeti erőhöz intézték azt a felhívást, hogy védjék meg együtt a nemzet jogait. Pedig csak az erők egyesítésével lehet eredményeket elérni. (Hosszszantartó taps a függetlenségi párton.) Hiszi azt, hogy ha ismét nemzeti ellenállásra kerül a sor, a tisztviselők ismét készen állnak és egyesülnek a nemzeti jogok védelmére. Nemzeti ellenállás, amely jogos törvényes alapon indul és törvényes eszközöket használ, magához vonza a nemzet rokonszenvét és végre is sikerre vezet. (Igaz! Ugy van! a Justh-párton.) Ezután áttér a választói jogra. *Andrássy* maga mondta, hogy a választói reform megvalósítása a nemzeti becsület kérdése. (Zaj.) Most pedig a katonai kérdések megvalósítását elébe helyezi a választói jognak és a banknak. Hát a függetlenségi párt lemondjon az önálló bankról, amelynek árát megfizette velük. (Zaj. Közbekiáltások: Nem mondunk le.) *Holló* ezután *Tisza István* gróf főrendiházi beszédével polemizál. Senki sem arrogálhat magának olyan jogot, mint *Tisza István*, hogy különb hazafi, mint mi. (Ugy van!) De azt sem szabad mondani, hogy nekünk kellene erőszakos eszközök a magyar hegemonia megvédésére. Nekünk nem kell pluralitás. (Zajos helyeslés.) Nekünk jogegyenlőség kell. (Tetszés.) Két irány látszik. Az egyik a konzervatív, amelyet az erőszakos házszabályrevíziója jellemez. Ez csak azt az alapot akarja kiszélesíteni, amelyen az udvari akaratot lehet megerősíteni (Zajos helyeslés.) Ezt akarja

Majd így folytatta hirtelen:

— Jgényeim különben is nagyon szerények s így nincs kizárva, hogy még engednék is ebből az összegből.

— Hagyja, kérem. Szót sem érdemel, — válaszolt csipősen *Clarisse*, aki csak olyan jól értett a gunyolódáshoz, mint valamennyi kollégája. — Mindig attól félnék, hogy azt tilálnák tőlem kérdesni, hol tettem szert erre a ravgyóan fényes apára. Én meg — szokimondó létemre — nem tudnám megállni, hogy így ne feleljek: havi bérlet; havonként fizetem.

— P díg ez fontos dolog az uri társaságokban... — szólt közbe *Le Goupil* báró. — Én is most vesztettem el egy tizenöt éves fiamat, akivel nagyon meg voltam elégedve. Soha, egész életemben nem láttam s ezt végtelenül sajnálom.

És egy könyecseppet törölt ki a szemé szögletéből.

Clarisse az utóbbi szavak nagyon meghatották s így szólt:

— Hogy ezt a mesterségét folytassa, önnek ugyancsak a sarkára kell állnia, uram. Engedje meg, hogy egy kis emléket adjak önnek.

És udvariasan, gyöngéden egy százfrankos

Nagy alkalmi kiállítás! Megérkeztek az összes ujévi szebbnél-szebb gyermekjátékok, ajándék- és disztárgyak, melyek már kivannak állitva a vevő közönség megtekintésére. A mai naptól kezdve az alkalmi vásár megkezdődött. Az idén különös olcsó árakat élvez a vevőközönség.

Friss és Társánál

Korona és fillér-bazár, Nagyvárad.

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

Telefon 130.

Tisza. (Ugy van.) De le akarja törni azt az irányt, amely a reformot nemzeti irányban akarja megvalósítani.

Semrecsányi György: Hát a konzervatív nem lehet nemzeti? (Zaj.)

Felkiáltások: Nem, mert a közösséget akarja fenntartani.

Holló Lajos: A válság nem lesz örökéletű. El fogjuk érni nemzetünk jogos kívánságait. (Helyeslés, taps.) Hiába helyezkednek szembe a nemzeti akarattal. Elfogadja a bizalmatlansági indítványt és Kossuth Ferenc javaslatát. (Hosszszantartó élénk helyeslés és taps, a szónokot számosan üdvözik.)

Elnök az ülést 5 percre felfüggeszti.

Szünet után

Elnök ismét megnyitja az ülést.

Ballagi Aladár: Eláll a szótól.

Br. Bánffy Dezső: Nem viseltetik bizalommal a kormány iránt. Elfogadja Justh és Kossuth Ferenc határozati javaslatát, de nem 48-as szempontból, hanem csak azért, mert egy törvényben biztosított jogunk végrehajtásáról van szó. Nem helyes az a jelszavas politika, amit most folytatnak. Ő már régen azon az állásponton van, hogy a közjogi harcokat és jelszavakat félre kell tenni s az ország gazdasági megerősítésére kell törekedni.

Andrássyval szemben azt állítja, hogy az ország érdekében az van, hogy ami a törvényben biztosítva, azt végre is kell hajtani s ne engedjünk magunkkal folyton alkudni. (Ugy van! a baloldalon.) Felolvassa azt az ezredévi parlamenti ülésben hozott törvényt, mely az ország szabad fejlődését biztosítja. Ez pedig csak gazdasági uton lehetséges.

Olyan kormányt nem támogathat, mely erőszakkal a nemzet létét törésére vállalkozik.

Semrecsányi György: A maga példáját követi. (Zaj.)

Bánffy Dezső báró: Deák Ferenc a király és nemzet közti boldogító egyetértésről

bankjegyet nyújtott át a kis öregnek. Ez azonban méltóságteljesen kiegyenesedett:

— Nem alamizsnát kértem, kisasszony! — sziszegte Le Groupi báró. És mintha egyszerre erősebb petróleumszagot árasztana magából. — Ugy látszik, kegyed még nem ismeri a mi törvénykönyvünk szépségeit! . . . Igen, kisasszony . . . nekem csak el kell mennem az előjárósághoz s akár beleegyezik, akár nem, ott adópótom!

— És aztán? — vágott közbe Clarisse. — Én önt nem fogom apámnak elismerni! . . . Ennyi az egész! . . .

— Ah! Azt hiszi, csak ennyi az egész? Ha már én egyszer leányomnak fogadtam, mint-hogy kegyed gazdag, én meg szegény vagyok, egyszerűen tartásdíjat követelek öntől s azt nekem meg kell fizetnie! . . . Igen . . . kényszeríteni fogják . . .

— Kit fognak rá kényszeríteni? . . . Mi? . . . Ezzel megragadta a kis öreget karjánál fogva és egy pillanat alatt kiöböta a szobából. Ez azonban rettenetes dühvel, ami újabb s még erősebb petróleumszagot váltott ki belőle, így kiabált:

— Igen, kisasszony! Önt a törvényszék el fogja marasztalni . . . föltétlenül el fogja marasztalni . . .

A leány nem tűrtöztethette tovább magát, hanem lelökte a zsarolót a lépcsőn és miközben a kis ember lefelé gurult, ezt kiáltotta utána:

— Ha most kitörök a kezéd vagy a lábad, legalább jogosan fogsz tartásdíjért perelni — apám!

mondott beszédet 1867-ben. Ő is azt mondja, hogy az egyetértés szükséges is, de ennek feltétele a kölcsönös feltétlen bizalom a dinasztiaival. Szuronyokkal nem lehet a bizalmat fenntartani. Mi egymásra vagyunk utalva, közös érdekeink vannak. Nem jó tanácsot adnak a királynak, akik azzal bztatják, hogy a nemzet jogainak kijátszásával lehet kormányozni. Cítál Deák Ferencből, aki azt mondta, hogy nem szabad azt mondani, hogy lehetetlenség. Mert ez nincs. (Wekerle Bánfytól pár lépésnyire beszélget Gáll Gasztonnal.)

Kiáltások a Justh-párton: Halljuk! halljuk! Nem hallgatja Deákot! Helyre! Helyre!

(Wekerle bosszusan a padra ül.)

Bánffy Dezső báró: Ha az ösök a lehetetlenség álláspontjára helyezkedtek volna, akkor lehetséges volna, hogy ez a föld gazdagabb volna, de nem volna magyar. (Ugy van!) Nem viseltetik bizalommal a kormány iránt már születése miatt sem, elfogadja nem csak Justh, hanem Kossuth javaslatát is (Helyeslés és tetszés a függetlenségi pártan.)

Most zajos kiáltások hangzottak!

— Szavazzunk! Szavazzunk!

Rakovszky István elnök egymásután fel szólítja a feliratkozott szónokokat:

— Mészöly Vilmos!

— Nincz itt, — hangzik.

— Mérey Lajos!

— Nincs itt, — hangzik kórusban.

— Gáll Gaszton;

— Nincs itt, — kiállja maga Gáll Gaszton.

— Pető Sándor!

— Nincs itt, nincs itt, — kiabálnak.

De Pető feláll.

— Ne beszéljen! Ne akadályozza meg a bizalmatlansági szavazást.

Pető azonban nem enged s még az elnök heves csörgetéssel csinál csendet, beszélni kezd s kijelenti, hogy Kossuth javaslatát elfogadja.

Bizalmatlansági szavazás.

Pető Sándor beszéde után még egy egész névsora volt a felszólalóknak, ezek azonban mind töröltették magukat és így az elnök szavazás alá bocsátotta a bizalmatlansági indítványt.

Első sorban Andrássy javaslatát bocsátotta szavazás alá. A javaslat tudvalevőleg a halasztás mellett volt.

Mellette szavaztak az alkotmánypártiak.

Andrássy javaslata után Mihályi Pál javaslata került szavazás alá emellett szavazott 3 nemzetiségi és Pető Sándor.

Most került szavazás alá Justh Gyula indítványa.

Mellette szavazott: a Justh-párt, Kossuth-párt, néppárt, szerb radikális-párt.

A javaslatot óriási éljenzéssel fogadták el, mire a miniszterek felé száz hang is kiáltotta:

— Ki velük darabantok!

Héderváry a szavazás után mondani akart valamit, azonban a képviselők nem engedték.

— Még tart a szavazás, üljön le!

Szavazás alá került Kossuth javaslata ezután a tank dolgában. A javaslatot ép oly lelkesedéssel fogadták el mint a Justh Gyula javaslatát.

— Na miniszterelnök ur, itt van a bank kérdésben a határozat! — kiáltották a képviselők, mire általános abcugolás és ki vele kiáltások hangzottak Héderváry felé.

A Ház elnapolása.

A bizalmatlanság megszavazása után Héderváry emelkedett fel és elővette azt a bizonyos királyi kéziratot, amelyet annyiszor emlegettek már és a mely tulajdonképen előhírnöke a feloszlatási kéziratnak, tudniillik az elnapolási kéziratot és azt Gaál Sándor elnöknek adta át. Gaál Sándor felolvasta a kéziratot, mely a képviselőházat március 24-ig napolja el.

Az elnapoló kézirat felolvasása után *Batthyányi* Tivadar szólalt fel. Hivatkozik a törvényekre, a magyaralkotmányra s részletesen kifejti, hogy ez az ország ex-lexben lévén az országgyűlésnek együtt kell maradnia és így az elnapolás törvénytelen. Ex-lex alatt a kormánynak adót, ujoncot szedni nem szabad. Tiltakozik az ellen is, hogy a közös költségek és az amexióráját Bácsnek szállítsák. Óvást emel az ellen is, hogy a romániai kereskedelmi szerződéseket rendeletileg léptesse életbe a kormány, ugy szintén az ellen is, hogy a bosnyák alkotmányt a Ház hozzá járulása nélkül léptessék életbe.

A tiltakozó beszéd után *Apponyi* Albert gróf szólal fel, mindenekben osztja nézetét és csatlakozik Batthyányhoz.

Andrássy Gyula gróf az elnapolást szintén törvénytelennek tartja, azonban reméli, hogy a kormány iparkodni fog azt minél előbb megszüntetni.

A tiltakozó felszólalások után tekintettel arra, hogy királyi kézirattal állott szemben a Ház Gaál Sándor elnök az ülést 2 óraker berekesztette.

Héderváry Bécsben. Héderváry miniszterelnök tegnap délután 5 óraker Bécsbe utazott. Indulás előtt egy újságírónak a következőket mondta:

— Telefonon kértem kihallgatást az uralkodótól és azt megkaptam. Audienciám ideje még nincs megállapítva. Ezidőszent még semmit sem tudok mondani még további programmon felől sem, mert semmi sem bizonyos.

Héderváry külföldben nagyon levertnek látszott, mintha a bizalmatlanság hatott volna rá.

A kormány lemond. A tegnapi politikai események minden kétséget kizárólag azt fogják eredményezni, hogy a Héderváry-kormány be fogja nyújtani lemondását. A lemondást a király nem fogja elfogadni, hanem megbizsa a kabinet tagjait az ügyek ideiglenes vezetésével. Így fog eltelni az idő március 24-ig, amikor feloszlatják a Házat. A Justh-pártban az a felfogás uralkodik, hogy Héderváry, ha hajlandó is az ügyek további intézését elvállalni, nem fogják ebben őt követni miniszter társai. Általában az a felfogás uralkodik, hogy pár nap múlva Lukács ismét megkezdí tárgyalásait. Az esetben pedig, ha mégis nem így fejlődne a dolgok, úgy a pártok nagy nemzeti ellentállásra készülnek.

Késő éjjeli órákban értesülünk, hogy Héderváry állítólag Bécsbe vitte a kormány tagjainak a lemondását. A lemondásokat ma terjeszti az uralkodó elé, a hol azonban nem talál elfogadásra.

A gyermeklélek megrontása.

— Nagyapó Könyvtára. —

A »Budapesti Hírlap« tegnapi száma felháborodással emlékezik meg arról a merényletről, melyet a gyermekek romlatlan lelke ellen terveznek. Ugy értesült a »B. H.«, hogy egy szabadkőműves gyermekujtságot terveznek; a tervre rövid, de végső a vélemény: »szamárság« az egész, ami több, otromba merénylet a gyermek- és emberlélek természetes fejlődése, épülése és táplálkozása ellen.

Nos hát a terv már meg is valósult, a merénylet a kísérlet stádiumába jutott. Nagyváradon is láthatók már a szabadkőműves lap egyes számai. Hogy melyik az a lap, azt persze a szerkesztőség óvatosan titkolja; a beavatandókat, a szabadkőműveseket értesítették már a nagy eseményről.

A nagyvárad páholy tagjai a tegnapi postával a következő körlevelet kapták:

LÖBL ÖDÖN

BUDAPEST

VI., Nagymező-u. 26.

Szer. . . Tv. . .

A serdülő ifjuság részére megindítottam »Nagyapó Könyvtárát« azzal a szándékkal, hogy szolgálatába állva progresszív eszméiknek, egy kevéssel hozzájáruljak ahhoz a nagy munkához, mellyel egyensúlyozni akarjuk azoknak a munkáját, kik egyenesen a fiatal lelkek megmértelyezésére törnek.

Magáról a lap szerkesztéséről nem írok, szíjjon helyette a mellékelt mutatványszám s csak azt ígérem, hogy e lap mindig a világosság és haladásnak szolgálatában fog állani.

Páholyaink és egyének egyöntetű véleménye, hogy a klerikalizmus elleni harcban fontos a gyermek lelkületének megóvása. Ez legyen vállalkozásom vezéreszméje, melyhez a sz. tv.-ek szellemi támogatását kérem.

A kezdő lépést megtettem s vajha követné folyóiratom kiadását újabb ily irányú és hatalmasabb vállalkozás.

Testvéri üdvözzel

LÖBL ÖDÖN

az Eötvös □ tagja.

Aki a páholyok tolvajnyelvén egy kissé ért, ebből a testvéri körlevélből mindent megért. Nem elégszenek meg azzal a mérgező hatással, amelyet a páholyok egyes gyengébb itélőképességű vagy hathatós protekciót kereső felnőttekre gyakorolnak s ezáltal az egész közéletet megmértelyezik; kivetették hálójukat az ártatlan gyermeki lélekre is.

A gyermeki lélek a maga romlatlanságában csodálatosan fogékony a lelki igazságok iránt. Az elvont nyelvtani szabályokat nehezen fogja fel, de a két legfontosabb problémával, Isten, mint a jó menyee atya fogalmával, a halhatatlan lélekkel, az isteni igazságossággal, a tulvilági jutalommal és büntetéssel, szóval mind azzal, ami az emberekben az erkölcsi erőt fenntartja, csodálatos könnyedséggel megbarátkozik. Miért? mert ezek az ember természetével kapcsolatos, örök igazságok. Gyermeklapot képzelni sem lehet imádságok nélkül s a gyermekeknek szánt mesékben benne kell lennie a legtökéletesebb morálnak, különben a gyermeki lélekkel nem férnek össze.

Eppen ezért helyesen mondja a B. H. a szabadkőműves gyermeklap megindítását egyszerűen szamárságnak.

Hancsa hát a lap annak dacára megindult. A színes borítékjával ott bivalkodik a kirakatokban. A füzetje most jelent meg s úgy látszik, egyelőre folytatni akarják a Löbl Ödön tv. körlevelében jelzett munkát.

Jellemző a körlevélben lévő és immár nem ismeretlen szabadkőműves képmutatás. »A vi-

lágosság és a haladás« szolgálatában kíván állani. No, ezt a bizonyos világosságot és haladást ismerjük; egy kis önszegélyezés, egy kis vallásfalás, egy kis szociáldemokrata kacskintás a mások vigyázára, kapcsolatban a héber miliók óvatos védelmével: ennyi az egész. Aztán harcolni kíván Löbl szerkesztő ur a klerikalizmus ellen: értsd a kereszténység ellen. Es erre a nemzetpusztító erkölcsgyilkosságra akarja felbujtani már a gyermekeket: ezt úgy fejezi ki páholynyelven, hogy megmenti a gyermekeket a méletlytől.

Oh, oh, a kis kedves! A páholyból panaszkodnak méletlyről! Mitoha csak Káhmán Ezékiel és B-rele Háj mármárosi hitsorsosok keseregének az uzsora ellen.

Eleve is könnyű megállapítani, hogy erre a gyermeklélek nem kapható; a gyermeki tudatlansággal visszaélni lehet, de a gyermek igaz ösztönét rászédni nem lehet. Hiába minden színes boríték, testvéri reklám és egyebek: az Eötvös □ jeles tagjai nem fogják megtévesztani a gyermekeket. De a Szent Imre Kollégium kiadásában megjelenő *Zászlónk* immár ötvenezer magyar ifju kezében lobog!

A testvéri szeretetteljes ajánlásra megvettem egy füzetet a Nagyapó Könyvtárából, hadd lássam, mennyit vált be a nagyhangú ígéretről? A mint elolvastam, örömmel dobban felre: ilyen fércelménnyel ugyan nem sokra mennek ellentünk. Akik irnak bele, azt sem tudják, mi az írói mesterség; a gyermekeknek írás művészetéről pedig »dunsztjuk« sincs. Meglepő együgyűség az egész; nagyon megrokkant eszű már ez a szegény nagyapó, akinek csak ilyen a könyvtára. Izelítől idénünk egy verset, amellyel Nagyapó a »méletly« ellen küzd:

Piros vágjak, emésztő remények,

Miért is éljek, mit reméljek?

Mint kis madár vergődik lelkem

És járok-kelek önfeledten

Liliomok közt.

Ezt egy gyermeklap közli. Felnőttek számára elég gyerekes vers, afféle hiper Ady — dadogás, de gyerekek számára — mit is mondott a B. H. az egész vállalkozásról? No hát az.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani szíveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* Személyi pótlék iránti kérvények.

Rimler Károly polgármester elnöklete alatt a pénzügyi szakbizottság tegnap ülést tartott a városházán. Első sorban Szűcs Géza azon kérését tárgyalták, hogy Nagyvárad városa szerezzen be részére 1600 koronáért egy új műlábat és adjon évi 1200 korona személyi pótlékot, amely nyugdíjába is beszámítható legyen. Kérését azzal indokolja, hogy amióta hivatalos működése közben fellábat elvesztette, nemcsak magán keresete nincs, hanem kiadásai is növekedtek bémásága folytán. A szakbizottság az évi 1200 korona megszavazását javasolja, de a műláb beszerzéséhez nem járul hozzá. — Szatmár János árvaszéki ülnök évi 700 korona személyes pótlékot kér. Hivatkozik arra, hogy már 18 éve egy állást tölt be s az előmenetel is teljesen el van előle zárva, továbbá az elnökhelyettes választásánál azon ígérettel mellőzték, hogy kárpótolni fog-

ják. A szakbizottság Lukács Ödön tanácsnok javaslatára, a kérelem teljesítését nem javasolja. Eppen ilyen határozatot hoztak Szántó Lajos évi 1000 korona személyi pótlék kérelme tárgyában. — A gépirónők és napidíjasok 150 korona lakbért kértek, de a kérelmet a bizottság nem pártolja, mert évi 7000 korona új kiadást okozna. Még két apróbb ügyet tárgyalt a bizottság.

* A kamara bucsuja és üdvözlöte.

Abból a szoros viszonyból kifolyólag, amely a kereskedelmi kormány és a kereskedelmi és iparkamara között a törvény rendeletéből fennáll, következik, hogy az ezen minisztériumban történő nagyobb személyi változások is közelebről érdeklik a kamarákat. A mostani miniszter változás alkalmából Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter és Sztéryni József államtitkár megleghangu levélben bucsúztak el a kamarától, míg Hieronymi Károly új kereskedelmi miniszter igen szívélyes hangú levélben tudatta a minisztérium vezetésének átvételét. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara elnöksége tartalmas feliratszítésben üdvözölte az új minisztert, míg Kossuth Ferencről és Sztéryni Józseftől megleghangu levélben vett bucsút. A kamarának Kossuth Ferenchez intézett bucsúzója a következőleg hangzik:

Nagyméltóságú Kossuth Ferenc v. b. f. t. Ö exellentijának, Budapest. Az alulírott kamara sajnálattal értesült 629—eln. sz. leiratából, hogy a m. kir. kereskedelemügyi miniszterum vezetéséről legkegyelmesebben felmentett. Nemesak azért sajnáljuk Nagyméltóságod távozását, mert ez egyuttal a közigazgatási életre oly károsan visszaható politikai bizonytalanságot is eredményezett, hanem még inkább azért, mert ennek folytán több ipari és kereskedelmi törvénytervezet, köztük: az annyira sürgős ipartörvény revisiójának megvalósulása is kétségtelenül hosszabb időre elődázódott. A midőn Nagyméltóságodnak kamaránkkal szemben mindenkor tanúsított előzékenységeért újból köszönetünket fejezzük ki vagyunk mély tisztelettel Nagyvárad, 1910. január hó 24. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula kir. keresk. tan. elnök s. k., dr. Sarkadi Lajos titkár s. k.

* A városi villamos telep reformja.

Az egész városban élénk feltűnést keltett az a hír, hogy a villamos telep felügyelő bizottsága akként szándékozik Nagyvárad város villamos telepének kezelését reformálni, hogy egy irodánköb, illetve főkönyvelőt alkalmaz, évi 10,000 korona dotációjával, akinek nyugdíj jogosultságát is akként rendezi, hogy tíz évre viszszaemenőleg fedezi mintegy 15,000 koronával a nyugdíjill. tékét. Ugyátszik, hogy ezt az állást nem is annyira a villamosmű érdekében akarják szervezni, mint inkább egy kiválasztott egyénnek akarnak fényesen dotált helyet adni. A kiválasztott egyén ugyanis egyik nagyobb banknak már 21 éve szolgáló tisztviselője. A felügyelő bizottság még nem hozott végleges határozatot, de azt hisszük, hiába is hozna, mert a törvényhatóság nem megy bele a villamos telep ilyen reformjába.

* A Pece víze és a malmok.

A nagyvárad villamos telep igazgatója már több beadványban panaszkolt, hogy a peceszentmártoni és peceszőlősi malmok a Pece vizét felfogják s ezáltal nincs a villamos telepen elég víz a gépek részére. Ez ügyben a központi járás főszolgabírója tegnap tartotta meg a vízjogi eljárást, amelyen Nagyvárad város képviselőiben Komlóssy József gazdasági tanácsos volt jelen. A helyszíni szemlén konstatálták, hogy egyes malmok nemcsak felfogják a Pece vizét, hanem azt zsilipeken keresztül kieresztik a rétre. Az eljá-

rás alapján hoz a vízjogi hatóság határozatot a vitás ügyben.

* **Áthelyezés.** Az igazságügyminiszter *Persz Ferenc* nagyvárad kir. törvényszéki és *Boglutz László* nagyváradvidéki kir. járásbíró-sági jegyzőket kölcsönösen áthelyezte.

* **A tolvajok irtoka.** A múlt hónapban a rendőrség letartóztatta Sulán Lajost, mert nála olyan iratokat talált, melynek alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy Sulán mint a tolvajok irtoka működött. Az ügyészségen tegnap hallgatták ki Sulánt és ugyanakkor átvizsgálták a bűnjeleket is, amelyekben azonban az ügyészség nem látott oly súlyos bizonyítékot Sulán ellen, hogy a letartóztatást tovább is fenn tarssa.

* **Képzőművészek és vármegyeházán.** A „Paletha” festőművészek egyesülete képzőművészeti kiállítást rendez a vármegyeháza nagytermében, ahol is a következő jónévű mesterek művei lesznek a közönség rendelkezésére bocsátva: Balla Ferenc, Joachim Ferenc, Juhász Árpád, K. Kirsch Aladár, Major Henrik, Nagy Sándor, Novák Sándor, Pataky László, Pataky Piri, Sári és Kató, Papp Gábor, Szőri József, Tibor Ernő, Undi Carla és V. Chevallier A. festőművészek, továbbá Pásztor János szobrász művész gyűjteményes munkái. A képzőművészek megnyitása január 30-án délelőtt 11 órakor lesz.

* **Hangverseny a Pannoniában.** A Pannonia kávéház új b. r. lője Harasztóy Károly ismét tanuj-lét adja annak, hogy a közönség szórakozását szíven viseli. Ma és a következő napokon ugyanis a kávéházban Földváry Márkus, a híres budapesti primás fog hangversenyezni teljes zenekarával. A hangverseny bizonyára méltó fogadtatásra is talál.

* **Hódítani fog,** ha báli szükségletét cipő és fehérnemű cikkekben **REICHARD ÁRUHÁZA** cégnél szerzi be, hol legdivat-sabb kalapok és divatcikkek kaphatók.

x **Bémer-tér 3. sz. alá költöztem.** Elváltat minden a szakmához tartozó villamos és gáz világítási vezetékek, lakások, szalodák, iskolák jelző csengő, telefon b-rendezéseit, uradalmak, gazdaságok s szeszgyárak részére saját üzemű dinamó berendezéseket, villámhárítók. — Raktáron tartok villamos motorokat, izzó és Wolfram fele lámpákat, mindennemű csatlakozásokat, asztali lámpákat és az összes elektrotechnikai cikkeit. — Költségvetés díjmentes. *Stern Adolf*, villamos és légszusz vállalata Nagyvárad, Bémer tér. — Telefon 556.

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében január hó 28., 29., 30. és 31. én a következő érdekes mozgófénykép ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Az urpart 2. Spanyol király fogadtatása. 3. Bagosi a színházba. 4. Cigány élet. 5. Érettségi. 6. Elvesztett gyermek. 7. Pali udvarias akar lenni. 8. Mese a boldog ember ingéről. — *Belépti díj nincs.* — Kezdete este 9 órakor. — Kitérő italokról és jó zenéről gondoskodva van. — A n. é. közönség szíves pártfogását kéri mély tisztelettel *Hartstein Árpád* kávéháztulajdonos.

Páris pusztulása.

A franciák fővárosa Páris, melynek szépségeit és romlott erkölcsi világát, emellett azonban sok művészi produktumát megbámulta a világ, most felette kong a vészharang, talán a halál harangja. A hatalmas város viz alá került s a Szajna vize, melynek aránytalan szabályozása már eddig is sok kifogásra adott okot, most pusztulással fenyegeti a franciák sokat megénekelt fővárosát. A napok óta tartó esőzés ma már oly veszedelem elé állította Párist, hogy minden percben leirhatatlan katasztrófától lehet tartani.

A pusztulásról tudósításaink a következők:

Páris, jan. 28. (S. t.) A Pont des Arts és a Pont des Solterino hidakon megszüntették a forgalmat, mert óriás uszó fatömegek nagy veszedelemmel fenyegetik őket. Katonák éjjel nappal a fatömegek eltávolítását dolgoznak. A Pont des Sully környékén a víz széltrombolta a töltést s a hidat és a környékező rakodót fölemelte. A közmunkaügyi minisztériumhoz érkezett hírek után azt lehet remélni, hogy a válság már meghaladta csúcspontját. A Marne tegnap este óta nem emelkedett. A Pont de Austerlitzon lévő vízmérő kilencédfél méter, a Pont Royalon lévő vízmérő 9-3 méter vízmagasságot mutatott tegnap este nyolc órakor. Szerencsétlenségre a háromméter ismét nagyon esős időjárást helyez kilátásba.

Egész éjjel szakadt az eső s a hatóságok most minden erejüket megfeszítik, hogy a Place de la Concorde ot és a Champs Elysées megvédelmezzék a feljűk hőmpölygő víztömegek ellen. A place de la Concorde-ot katonaság szállta meg. Remélik, hogy a katonaság által emelt töltések elég erősek, hogy a nagy víz lefolyását be tudják várni. A Metropolitanie egyik mérnöke azt jelenti, hogy a Saint Lazare pályaudvar is igen nagy veszedelem fenyegeti. A csatornákból nagy tömegekben zúdul ki a víz, amely már a pályatestet is elárasztotta. Páristól északra még mindig emelkedik a Szajna. A Földközi tengerrel és az északi partokról nagy viharokat jelentenek.

Páris, január 28. A Havas-ügynökség jelentések szerint a Szajna és éjjel még kissé emelkedik, bár a víz a felső folyásában esett. Ha a hőmérséklet nem változik, remélik, hogy a víztömegek holnap visszatérnek a folyó medrébe. A Neck-negyedben a pénzverő intézet közelében és a St. Germain des Prés városrészben a legelőbb ház viz alatt van és ki van lakoltatva. A város különböző pontjain hol fölemelkedett, hol pedig lesüppedt a kocsis- és gyalogut. A St. Lazare pályaudvarhoz vezető utakon nagyon veszélyes a közlekedés. A sèvres-i porcellángyár összes munkásait, miután a földszinten lévő műhelyek lesüppedtek, elbocsátották. Nállyben a víz a mélyebben fekvő városrészekben a házak második emeletéig ér.

Páris, jan. 28. Éjjel fél 1 órakor a Grand Augustin-rakparton a járda egy része besüppedt és az Orleans vasut vonalára esett. A Place de la Concorde gyalogságtól van zárva. A Jardin de Parisban árkokat ásnak.

Páris, január 28. (Éjjel 2 órakor) Éjfélkor a helyzett rosszabbodott. Délután 4 óra óta nagy hidegség állott be, amelytől a víz befagyott. A kőakák megrepedeznek. A XII. kerület Páris legnagyobb városrésze, teljesen víz alatt van és csak bárkákkal és szűkreghidakkal lehet a közlekedést némileg fenntartani. A rakpartokon a víz mindig emelkedik. A víz elérte a Pont de Parapets-hid íveit, amelyeket emelni kell. A víz emelkedik és terjed tovább a XIII. és XV. kerületekben valamint St. Denysben és Pantinban, amelyek nincsenek világítva és ivóvízhiányban szenvednek.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: A tanítónő.

Vasárnap d. u.: Cigánybáró. Este itt először: A kuruzsló.

A szinügyi bizottság ülése.

Nagyvárad város szinügyi bizottsága tegnap délután rövid ülést tartott. Dr. *Hoványi Géza* elnök távollétében *Messey Mihály* alelnök vezette az ülést, amelyen *Rimler Károly*, dr. *Pácz Sándor*, dr. *Adorján Emil*, *Miskolczy Barna*, dr. *Kuränder Ede*, *Beczkay Lajos*, dr. *Molnár Imre* jegyző és *Erdélyi Miklós* szinigazgató volt jelen.

A február hónapra kiűzött darabok műsorát a következőkben fogadták el:

Szegény Jonathán, *Erdész leány*, *Diadalmas szerelem* (új színmű, először lesz itt előadva), *Becsület*, *Liliom* (új), *Kuruzsló* (új), *Váljunk el*, *Czigány*, *Szép Galathea*, *Fiam a huszár* (új), *Botrány*, *Dollár királynő*, *Varázs keringő*, *Trenk báró* (új operett), *Makrancos hölgy*. Ezen kívül három bérlet estén, a felvonások között *Kun Árpád* hegadűművész játszik.

Dr. *Hoványi Géza* elnök az alelnökhez intézett levélben bejelentette, hogy *Bölny József* 100 koronát küldött, hozzá *Krassnay Andor* özvegye részére.

A bizottság az elnökséget megbízta, hogy a szinügyi bizottság nevében *Krassnay családja* részére gyűjtést indítson.

A szinigazgató bejelentette, hogy a világítás fokozása céljából a színházban *Wolfram*, *égőket* alkalmazot.

Tanítónő. A Tanítónő mai előadását olyan általános érdeklődés várja, mintha csak most ismerkedne meg a közönség *Bródi Sándornak* ezzel a legértékesebb alkotásával. Valóban a „Tanítónő” minden előadás alkalmával új és új szépségekkel lepi meg a hallgatót.

A kuruzsló. A magyar társadalmi élet markáns rajzával lép vasárnap ismét a nagyvárad kir. önség elé *Földes Imre* a *Kuruzsló* c. darabjával. Erdekfeszítő és izgalmas cselekmény keretében mutatja a magyar lateiner ember küzdelmét a kenyerért. Megkapón tárja a publikum elé, hogy milyen visszasságok és ferdeségek irányítják a tudományos világ életét s milyen motívumok viszik előre vagy vetik vissza a lateinerek boldogulását. Megragadó és eleven torzképe és tükre ez a darab egyképen a magyar középosztály harcainak. A nagyhatású színmű előadásában az egész drámai személyzet részt vesz.

Cigánybáró. A keringő király örök szép op retijével a Cigánybáróval kedveskedik vasárnap délután a színház a publikumnak. Bizonyos, hogy a nagyszerű darabot zsufolt ház tekinti meg.

IRODALOM.

Bougaud IV-ik magyar kiadása.

Kevés magyar fordító ért még el olyan páratlan sikert, mint a *Spett és Dobos*-féle Bougaud fordítás, melynek gyönyörű magyar nyelvezete nagyban hozzájárult ahhoz, hogy három kiadás teljesen elfogyott. Most készül a negyedik. Ide a felhívás:

Bougaud Emil Javalii püspöknek „A kereszténység és korunk” című 5 kötetes, a maga nemében páratlanul álló világirodalmi mű harmadik kiadása is teljesen elfogyott. Minthogy alig van egyházirodalmi munka, amely kereslet szempontjából e gyönyörűség s művel versenyezhetnék — a kevés fordítótól *Spett* (Szent-anna) G. ula nagyvárad kir. önségének O Nagyságától — megszerezvén a kiadásra való jogot, elhatároztuk, hogy a kiváló munka IV-ik kiadását is sajtó alá rendezzük az esetben, ha megfelelő számú előfizetéseket, illetve előjegyzéseket kapunk. A mű nagyarányú kiadási költségeit különben nem tudnánk fedezni. Epen ezért, akik e világra szóló remekművet megrendelni óhajtják, szíveskedjenek a megrendelést március 20-ikáig eszközölni annál is inkább, mert csak a megrendelők számának megfelelő példányokat adunk ki. Pénzt nem fogadunk el, csak az első kötet megjelenése után. A megrendelés azonban kötelező erővel bír. — Ára össze 5 kötet 20 korona. Papírvendékeknek, egyetemi hallgatóknak, tanítóképzési növendékeknek és tanulóknak 16 K:

Tizenkét megrendelés után gyűjtőnek tisztelet-példány. Cím: Müller Károly karkáplán, szerkesztő Pécs — Tejes tisztelettel — Blandi György, Müller Károly, itj. Wessely Károly kiadók.

NYILTÉR.

Pompás kápet mutat a hóborította erdő

és nagy élvezet bobsleigh-en vagy skivel végigszárgulni benne. Nagy élvezet, de nagy veszedelem is, mert a metsző levegőben a kimerülés és a gyorsabb leégés a meghűlés veszedelemét hozhatja ránk. Ez ellen csak a valódi Fay fele szódai ásványvízzel lehet védekezni, amelyből az egész idő alatt a szájban kell tartani egy darabot. Fay valódi szódai ásványvízpasztillái minden idevágó ütleben kaphatók s egy doboz ára 125 korona.

Főképviselet Magyarország és Ausztria részére W. Th. Guntzert, c. és k. udv. szállító, Wien, IV. 1. Grosse Neugasse 17.

Kérdezzük meg a háziörvost!

KRONDORFI pezsgőhöz, borhoz
SAVANYÚVÍZ legjobb ital!
NYÁLKAOLDÓ ÉS HUGYHÁJTÓ GYÓGYITÁR
tüdő, légző-szervek, gyomor, köhögés, rekedtségnél orvosilag ajánlva.

MULATSÁG.

A legényegylet hangversenye.

Nohát közeledik a farsang vége, valamelyik mulatságba csak el kellene mennünk. A hír csak úgy hordta szárnyain a legényegylet mulatságáról szóló jelentéseket. Ott nagy előkészületek folynak, oda menjünk, ott jól fogjuk érezni magunkat. — Ez ugyan engem nem hat meg, én a kedvedet úgy is elmentem volna, másért nem lettem volna rábírható, legkevésbé a sok reklámtól.

— Ejnye barátom, talán nem kedvelem ezt, hogy nekünk is van egy olyan együletünk, melyet nem ismerni társadalmi embernek nem lehet! Nem veszed-e észre, hogy hasonló együletek milyen hűtöt költenek minden dolguknak s nem teszik-e jól a maguk szempontjából? Azt el kell ismernünk, hogy van Nagyváradon sok társadalmi egyesület, mely a jóékonyságot hirdeti jelszava gyanánt. Ezek között észrevétni magát a legényegyletnek is, nem utolsó feladat. Hogy mennyi reklámozást igénybe egy egyület, az relatív dolog. Amit egy valaki talán már sokat, azt könnyen lehet, más valaki észre sem veszi. A rendezőseget ebben a dologban előzetesen csak az nyugtatja meg, ha a maga részéről minden lehetőt megtett a jó cél érdekében. Egy nagyon

megnyugtató, mert a jó cél és az érdekében kifejtett buzgalom honorálását foglalja magában, az utólag mutatkozó kedvező eredmény. Ha mindenki úgy gondolkodnék, mint te, annyit sem tudnának humánus intézményeinkről s ez a jó célnak nem válnék javára. Elsősorban ezért jöjj el s végy jónéven minden részünkről jövő társadalmi tevékenységről szóló hírt.

— Igazad van. A jó ügy érdekében ott leszek január 30-án a Csarnokban.

Postás bál. A nagyvárad m. kir. postás-távirdaaltisztek és szolgák özvegyeiket, árváikat segítő és temetkezési egyesületek javára vasárnap, 1910. évi február 6-án a Kereskedelmi Csarnok nagytermében Siket Traján posta-táv. igazgató védnöksége alatt zártkörű jótékony célú táncvigalmat rendeznek. Belépti díj: személyenként 2 korona; családjegy 3 személyre 3 korona. Kezdődik este 8 órakor.

Igazságszolgáltatás.

Agyonütötte a haragosát.

Zahari (Dume) János lunkászprii lakos régi ellenségeskedésben élt a Garza-családdal. A viszály egy régi perből keletkezett, melyben a Zahari-család érzékeny anyagi veszteséget szenvedett. Azóta minden alkalmat megragadtak a viszálykodó család tagjai, hogy egymásnak kellemetlenségeket okozzanak. Nem egyszer került verekedésre a sor s hol az egyik, hol a másik család tagja véres fejjel hagyta ott a dulakodás színhelyét. Így a múlt év október 17-én is a falu kocsmájában holmi csekélység miatt összeshóllalkozott Gavra János Zahari Dume Jánossal. Heves szóváltás után bosszútól hajlva eltávozott Zahari a kocsmából s az országúton megvárta, míg Gavra János hazafelé ment, rátámadva üldögelni kezdte ellenségét. A heves verekezés közben Zahari D. János felkapta hatalmas furkósbotját, oly erővel sújtotta régi haragosa fejére, hogy az élettelenül maradt az országúton.

Ez az ügy foglalkoztatta tegnap az esküdt-bírószágot, melyen Korn Lajos elnökölt. A vádlott beismerte ugyan tettét, azonban hozzátette, hogy ő nem akar a agyonütni a sértettet, csupán meg akarta verni. A kihallgatott tanúk legnagyobb része a két család között fennállott ellenséges viszonyt igazolta.

Kármán Elemér ügyész szándékos emberölés bűntettében kéri büntőnek kimondani a vádlottat.

Eadreí Kálmán védő beszédében csupán halált okozott súlyos testi sértés fennfogatását igyekezik argumentálni s kéri az esküdteteket, hogy ily értelemben hozzák meg verdiktjüket.

Az elnöki resumé után az esküdték határozatukban szándékos emberölésben mondják ki büntőnek a vádlottat s ez alapon a törvényszék Zahari D. Jánost 10 évi fegyházra ítélte. A védő a 92. § nem alkalmazása miatt semmiségi paraszt jelentett be.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, január 28.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

A központi Takarékpénztár közgyűlése. A rohamos fejlődésnek indult kiváló nagyvárad Pénzüntéztár, a Központi Takarékpénztár vasárnap, január 30-án délelőtt fél 11 órakor tartja rendes évi közgyűlését, Bémer-terület épületében.

A megalapítását leleltő
Dr. VUCSKIOS GYULA

238—1910. sz.

FELHÍVÁS.

A katonai beszállásokról és katonatartás megváltásáról alkotott városi szabályrendelet alapján egyes házakat illető férő hely kimutatások elkészítésén, illetőleg kiigazításán, azok a katonai ügyosztály 31. sz. hivatali helyiségében közszemlére telettek.

Az érdekelte háztulajdonosok figyelmébe pedig felhívatt, hogy a katonatartási kötelezettség a kivetett katonák mindenike után évenként február hó 15-ik napjáig a városi pénztárba befizetendő 5 korona illetékek megváltható s az esetben az illető ház a katonatartási kötelezettség alól — rendkívüli körülményeket kivéve — a befizetés évére felmentetik.

Mint hogy pedig úgy a kivetés iránti érdeklődés, mint a megváltás ez ideig csak igen kevés háztulajdonos részéről történt, jellemt kettős célt ér el a lakosság azzal, ha a katonatartást megváltja, mert egyrészt a fizetés évében háza a beszállás alól mentesítve lesz, másrészt a befizetett összeggel a katonai beszállásos terhelést való végleges megszabaduláshoz nyújt segédkezet.

Ismételtén felhívom az összes háztulajdonosok figyelmét, hogy ingatlanaikat terhelő katonatartási kötelezettség iránt érdeklődni, a kivetési lap-nyomokat megtekinteni s a tartási kötelezettség megváltása tekintében idejekorán intézkedni sziveskedjenek annál is inkább, mert február 15-től történő megváltás esetén a kivetett katonák után egyenként nyolc korona illeték lesz fizetendő.

Nagyvárad, 1910. január hó 27.

Juricskay Barna,
katonaiügyi t. tanácsos.

Sirolin

„Roche“

kapható minden gyógyszer-tárban.
Ára üvegenként 4 korona.

Az orvosi kar által ajánlva.

Gümőkór (tüdőbajok), légzőszervi bántalmak, számarköhögés, influenzánál.

Ki használjon Sirolint?

1. A ki hosszú időn keresztül köhögés bántalmaiban szenved.
2. Mindazok, kik gégehurutban szenvednek, Sirolin „Roche“ által rövid időn belül meggyógyulnak.
3. Asztmában szenvedők már rövid használat után lényegesen könnyebbülést éreznek.
4. Skrofulás, mirigyduzzadásos, szem- és orrhurutos gyermekeknek rendkívül fontos szer a Sirolin.

A táplálkozást nagyban elősegíti.

Csak eredeti csomagolású SIROLIN „Roche“-t kérjünk és pótszereket határozottan utasítsunk vissza.

Sirolin irodalmat M. 15. kívánatra ingyen és bérmentve küld

F. Hoffman-La Roche & Co. Wien. III/I. Neulinggasse 11.

Hogy mily szenzációs, olcsó árak
vannak ezidén

Leitner Márton

országos hírű

női divatházában,

Nagyvárad, Zöldfa-u. 5.

(Saját ház)

meggyőződhetik, ha elfárad
oda s azt megtekinti.

Árak, minőségek és választék

versenyen kívül

Szigoruan szabott árak

Kreton eddig 30 kr,	karácsonyi ára 19 kr.
Mosó delain eddig 35 kr,	„ ára 21 kr.
Francia delain eddig 80 kr,	„ ára 50 kr.
Ruha vászon eddig 65 kr,	„ ára 37 kr.
Moire-selyem eddig 170 kr,	„ ára 85 kr.
Mosó barchet eddig 30 kr,	„ ára 19 kr.
Flanel parkett eddig 40 kr,	„ ára 27 kr.

Minden egyszín divat ruhakelme

120 cm. széles eddig 90 kr,	karácsonyi ára 35 kr.
Kamgarn eddig 120 kr,	„ ára 75 kr.
Ferde csiku szövet eddig 180 kr,	„ ára 95 kr.

Angol divat-kelmék ugy
téli, mint tavaszi elsőrangú
minőségek 80, 90 kr és 1 forint.

Selyem, szövet és barchet-maradékok oly
feltűnő olcsón, mint eddig még soha!
Nagyváradon ily szenzációs olcsó

alkalmi

vásár még nem
: volt. :

Szövet és selyem maradékok
feltűnő olcsó árban. Karácsonyi
ajándékokra alkalmas cikkek
potom áron. Fej és zsebken-
dők, sálak, boák és férfi fehér-
neműekben, vászon és asztal-
neműekben.

Szőnyegek

ágyterítők, függönyök és ösz-
szos szoba berendezési cikkek
nagy választékban és legolcsóbban.

Tisztelettel tudatjuk, hogy az
élesdi erdőseinkben

termelt tűzifa
szállítását és eladását

megkeztük
s ajánljuk vagononként
és méterenként

I-ső osztályu

bükkhasáb tűzifánkat

és vágott fát házhoz is szállítva.

Nagyobb vételnél megfelelő árendemény!

Rendeléseket kérjük Központi
irodánkhoz (Uri-utca 3. sz.)
és **Friei és Társához** Te-
leký-u. 16. **Telefon 914.**

Telefon 814.

Élesdi Erdőipar és Koepfer-rendszerű
Fatelítő r.-t Nagyváradon.

Megnyilt!

Megnyilt!

Savoy

a főváros legszebb
utvonalan, nyugodt
és előkelő helyen.

nagyszálloda

Budapest, VII., József-körút 16. sz.

A főváros legmodernebb és legújabb szálló-
dája, 120 szoba és szalon. Központi gőz-
fűtés. Hideg és meleg vízvezeték minden
vendégszobában, Lift, Vacuum cleaner. Vil-
lanyvilágítás. Társalgótér. Legnagyobb
kényelem. Előkelő étterem és kávéház. In-
terurban, telefon. Mérsékelt árak, szobák 3
kor től feljebb, fűtés, világítással együtt.
Modern egészségügyi tekintet szerint be-
rendezve. — Villamos vasút közlekedés az
összes pályaudvarokkal.

Új üzlet!

Új üzlet!

Villamos és légszusz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszusz
felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény**
társulat kizárólagos képviselője. Elvál-
lalunk karban tartásokat légszusz vil-
lany házi esengőket és telefonokat.
Költségvetésekkel díjmentesen szolgál-
lunk. Telefon hívásokra személyesen
megjelenünk.

Kiváló tisztelettel

Benedek Ferencz

Gyakorlott

fehérművarrónő

házakhoz ajánlkozik.

Munkát lakásán is elvállal.

B. Ilona, N.-Körös-utca 70. sz.

Felhívás.

Tisztelettel felkérjük mindazon t. rész-
vényeseinket, kik még a régi 100 K név-
értékű Réti takarékpénztári részvényeiket
be nem cserélték, szíveskedjenek azokat
lehetőleg mielőbb Belvárosi takarékpénz-
tári részvényekre átcsereálni.

Nagyvárad, 1910. január 28.

Belvárosi takarékpénztár r. t.
igazgatósága.

Pénz.

Olcsó

tőketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósít, ugyisint régi
drágább kamatu kölcsönöket kicserél,
convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Hazak, szőlők, földbirtokok

örök árban való **adás-vételét** vagy
bérlését a legsikeresebb eredmén-
nyel közvetít.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financiroza.

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
Nagyvárad, Mészáros-utca.
Telefon szám 424.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

= Kályha kiállítás =

hosszanégo **METEOR** kályhákból, kályhatálcák, előtétek, faládák, széntartók, kályhaellenzők, paravánok legszebb kivitelben. Valódi porosz fűtőszén

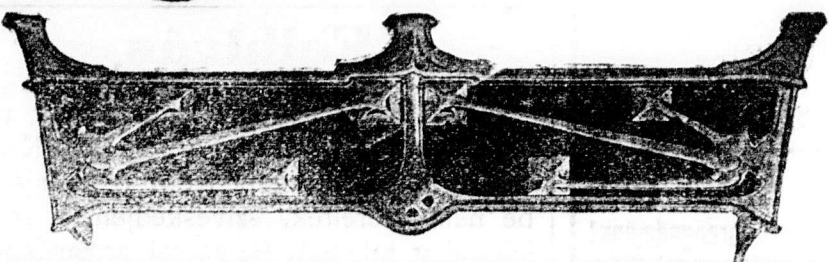
Telefon 390 sz.

Tarsoly és Risztó

különlegességi vaskereskedésében, Rákóczi-ut.

M. KIR. LŐPORÁRUDA

és mindennemű töltények raktára.

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és kávéháza, Kert utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém, úgy a helybeli, mint a vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit, sörözősarnokát, éttermét és kávéházát újonnan átalakítottam azokat a mai kor igényei szerint berendeztem, a szobaárakat pedig le-szállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyáron át szép kerthelyiség áll a közönség rendelkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt kőbányai sör és sajáttermésű boraimat mérsékelt árakon biztosítom vendégeim részére.

Naponta friss és izletes villásreggeli ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtatnak, mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a sörözősarnokot és éttermet személyesen vezetem s vendégim pontos és előzékeny kiszolgálásáról mindenkori gondoskodom.

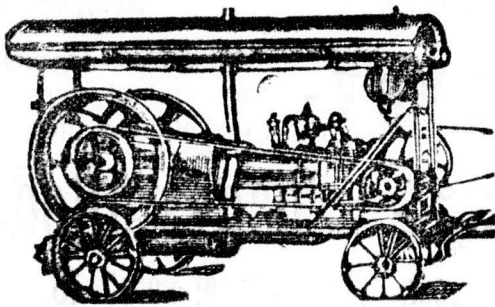
Szíves pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

Gazdák!

Ha elsőrangú gépet akarnak venni, kéremek árjegyzéket európaszerte hírneves magánjáró és vontató benzinlokomobilok, magánjáró és vontatható gőzlokomobilokról. Teljes cséplőkészlet!

Benzinmotoros kötő, faaprítópékek vontatásra és magánjáró szerkezettel. Stabil benzinmotorok!! Szívógáztelepek.

Kellner és Schanzer
Budapest, V. ker., Aulich-utca 2. sz.
Sürgőnyeim: »Világosság« Budapest.

Aszódi Mihály

kávé, cukorka és déli-gyümölcs nagykereskedő üzletét február hó 1-én **Sas palota** Oláh hentesével szemben helyezi át Kossuth-u. oldal

Aszódi

trieszti kávé, thea és angol rum aruházánál a 8 féle zamatu pörkölt kávé legjobb, legolcsóbb Kossuth-u. villamos motor üzemű kávépörköldéjébe.

Aszódinál

Kossuth-utca, kakao és csokoládé vásár megkezdődött nagyban és kicsinyben olcsó árban 2 kgr. kuba és gyöngykávé bérmentve 3 ft 50 kr.

Téli idényre

theát, rumot, halkanzer-vek nagyban gyári áron. Zsur csemegéket nagyban és kicsinyben olcsó árban Aszódinál Kossuth-utca. Cukrásztorták kaphatók.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

LÖRINCZ MÓR Nagyvárad, Bémer-tér

Legnagyobb raktár grammophon, beszélő gépek, alkatrészek és lemezekből.

Gramofon javítások

mérsékelt árért szakszerűen és felelet mellett. Le-mezek mindkét oldalon bejátszva 2 koronától feljebb. Folyton raktáron új felvételek

Eredeti belga fegyverek, töltények, vadász-táskák nagy választéka.